

Opinnäytetyö (AMK)

Media-alan koulutus

Elokuva

2022

Tomi Rantanen

**Aasialaisten ja
aasialaistaustaisten
representaatio suomalaisessa
käsikirjoitetussa elokuva- ja
televisioviihteessä**

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Media-alan koulutus | Elokuva

19.04.2022 | 47 sivua

Tomi Rantanen

Aasialaisten ja aasialaistaustaisten representaatio suomalaisessa käsikirjoitetussa elokuva- ja televisiovihteessä.

Opinnäytetyö esittää, pohtii ja analysoi suomalaisessa tv- ja elokuvatuotannossa esitettyjä aasialais- tai aasialaistaustaisia käsikirjoitettuja hahmoja. Opinnäytetyössä listataan ja analysoidaan vuosien varrella nähtyjä hahmoja ja tapoja, kuinka hahmoja on esitetty ja kirjoitettu. Tarkoituksena on tarkkailla mitä ominaisuuksia ja stereotyyppioita hahmoilla on.

Opinnäytetyön kirjoittaja on Suomessa syntynyt thaimaalaistaustainen elokuvaopiskelija.

Asiasanat:

Representaatio, Aasia, Diversiteetti, Elokuva, Televisio

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Media arts (BA) | Film

2022 | 47 pages

Tomi Rantanen

Representation of Asians and people with Asian background in Finnish scripted movies and television programs

This thesis will present and analyze characters in scripted Finnish movies and television shows that are Asian or have Asian background. All discovered characters will be listed and described how they appear and are presented in their stories. The purpose is to recognize the different abilities and stereotypes these characters have.

The writer of this thesis is a Finnish filmmaker who has Thai background.

Keywords:

Representation, Asia, Diversity, Movie, Television

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Aasialaiset ja aasialaistaustaiset hahmot draamaelokuvissa ja tv-sarjoissa	10
2.1 Kiinalainen juttu (1992) – Lee	11
2.2 Mestari Cheng (2016) – Cheng & Nunjo	12
2.3 Jadesoturi (2006) - Kai/Sintai	15
2.4 Nörtti: Dragonslayer666 (2017-2019) – Daisuke	18
2.5 Karkurit (2021) – Akai	20
2.6 Salatut Elämät (1999-) – Chiqi Li & Noa Okada	21
2.6.1 Chiqi Li (2000-2001)	21
2.6.2 Noa Okada (2009)	22
2.7 VARES: Yksityisetsivät (2004) - Tetsuo Sinkkonen	23
2.8 Analyysi draama hahmoista	25
3 Aasialaiset ja aasialaistaustaiset hahmot komedia- elokuvissa ja tv-sarjoissa	27
3.1 Iloisia aikoja, Miелensäpahoittaja (2018) – Thaipoomijat	28
3.2 Noriko show (2004) – Noriko	30
3.3 Putous (2011) – Sui-Hing	35
3.4 Analyysi komedia- ja sketsihahmoista	38
4 Päätelmät ja mielipiteet	40
4.1 Mielipide: Representaation puuttuminen	41
4.2 Mielipide: Mitä olisi hyvä aasialaisten tai aasialaistaustaisten representaatio Suomessa?	42
4.3 Mielipide: Kirjoittajan oma kokemus	43
Lähteet	45

Sanasto

Aasialaistaustainen	Määritelmä jonkun etnisyyden ”taustaisuudesta” ei ole virallisesti vakiintunut, mutta tässä opinnäytetyössä aasialaistaustaisista puhuttaessa tarkoitetaan Suomessa (tai muussa maassa kuin Itä-Aasian maassa) syntyneitä ihmisiä, jonka toinen tai molemmat vanhemmat ovat syntyneet Aasiassa. Oletuksena myös, että kyseisellä henkilöllä on syntymämaansa kansalaisuus.
Yellowface	Termillä tarkoitetaan muun etnisyyden omaavaa näyttelijää, joka puetaan, maskeerataan tai esitetään itä-aasialaisena hahmona.
Rasismi	Rasismi tarkoittaa Unescon vuonna 1978 hyväksymän ”Rotuja ja rotuennakkoluuloja koskevan julistuksen” mukaan käsitystä, että rodulliset tai etniset ryhmät jakautuvat arvoltaan parempiin ja huonompiin, mikä oikeuttaa alistamaan tai tuhoamaan muita huonommat ryhmät.
Diversiteetti	Tarkoittaa moninaisuutta ja erilaisten taustojen ja persoonien tuomista yhteen.
Intentio	Tarkoittaa aikomusta ja etenkin tässä opinnäytetyössä, miten jokin asia on mahdollisesti haluttu ilmaista.

1 Johdanto

Harjoitus sinulle hyvä lukija.

Kuinka monta aasialaista tai aasialaistaustaista hahmoa muistat suomalaisista tv-sarjoista tai elokuvista?

Esitin samaa kysymystä ystäväilleni ja opettajilleni. Moni heistä ei muistanut yhtään. Muutamalle muistui lina Kuustosen Putous sketsihahmo Sui-Hing.

Valitsin opinnäytetyön aiheeksi aasialaisten representaation, sillä huonojen ja jopa rasististen tulkintojen lisäksi minulle itsellenikään ei tullut montaakaan aasialaistaustaista hahmoa mieleen. Eikä yhtään hahmoa, jonka aasialaistaustaisuus olisi esitetty hyvässä valossa tai muuna kuin draamallisena esteenä.

Stereotyyppillisesti itämaiset ihmiset ja varsinkin naiset nähdään kiltteinä ja tottelevina. Tämän lisäksi aasialaiset yhdistetään usein palveluammatteihin, kuten siivoojiin tai ravintolatyöntekijöihin. Tästä kertoo esimerkiksi Helsingin Sanomien kolumni, jossa aasialaistaustaisia suomalaisia on haastateltu heidän näkemyksistään aasialaisten representaatiosta.

Taidehistoriaa ja dramaturgiaa opiskellut suomalaisthaimaalainen Michelle Orenius kommentoi representaatiota artikkelissa näin: "Mun elinaikanani suomalaisessa vihteessä ja kulttuurissa on esitetty aasialaiset joko maagisina, halukkaina, vähä-älyisinä seksityöläisinä, tai sitten rahanahneina suomalaismiehen vaimoina".

Laura Airola, 28.3.2021, Pandemia kiihdytti rasismia aasialaisia kohtaan, mutta populaari-kulttuuri on ruokkinut sitä jo kauan: "Suomessa aasialaiset on esitetty vähä-älyisinä seksi-työläisinä tai rahan-ahneina vaimoina" Artikkel: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000007887186.html> , Helsingin Sanomat

Väittämäni opinnäytetyössä on samankaltainen. Tapa miten televisiossa ja elokuvissa on esitetty aasialaisia, on pitänyt yllä alaspäin katsovaa ja rasistista kulttuuria. Uskon kuitenkin, että audiovisuaalisen tarinankerronnan diversiteetin lisääminen voi toimia myös toisinpäin. Tällöin se voi olla vaikuttavimpana hyväksynnän keinona kaikilla yhteiskuntatasoilla.

Vuonna 2021 julkaistiin Milja Niemisen opinnäytetyö nimeltään ”Diversiteetin kehittäminen kotimaisten elokuvien ja tv-sarjojen roolituksessa”. Niemisen opinnäytetyö käsitteli laajalti eri etnisten ja seksuaalivähemmistöjen representaatiota suomalaisissa elokuvissa ja tv-sarjoissa. Opinnäytetyössä tuotiin ilmi, että vuonna 2019 julkaistuissa elokuvissa 5.1% hahmoista olivat kantasuomalaisia ei-valkoisia näyttelijöitä. Tv-sarjoissa kyseinen luku oli 6.7 %.

Milja Niemi 2019 Diversiteetin kehittäminen kotimaisten elokuvien elokuvien ja tv-sarjojen roolituksessa, Opinnäytetyö:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/496925/Nieminen_Milja.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan tv-sarjoja ja elokuvia, joissa esiintyy aasialaisia tai aasialaistaustaisia fiktiivisiä ja käsikirjoitettuja hahmoja. Käymme läpi tv-sarjoja ja elokuvia yksi kerrallaan. Keskitymme näissä esiintyvien aasialaistaustaisten hahmojen peruspiirteisiin ja tarinankerronnallisiin sekä teknillisiin tapoihin ja siihen kuinka hahmo on tarinassa esitetty. Hahmoilla täytyy olla vuorosanoja ja heidän tulee esiintyä enemmän, kuin yhdessä kohtauksessa. Avustajia ja replikoimattomia hahmoja, joita ei ole nimetty ei oteta huomioon. Sarjojen ja elokuvien alkuperämaa tulee olla Suomi. Ulkomaisia elokuvia, jotka sijoittuvat Suomeen ei lasketa mukaan.

Tutkimus rajataan ”Kaukoidän” maihin. Lähi-idän maat, jotka kuuluvat Aasian-maanosaan eivät ole mukana. Opinnäytetyössä esiintyvät maat ovat lähinnä Kiina, Japani ja Thaimaa. Tutkimuksessa ei löydetty hahmoja, joiden oma tai vanhempien alkuperä olisi ollut esimerkiksi Intia, Etelä-Korea, Indonesia tai Bangladesh. Näiden maiden puuttuminen Suomalaisesta elokuva- ja tv-kerronnasta puhuu puolestaan representaation monipuolisuudesta Suomessa.

Tutkimuksessa pyritään tuomaan esille varsinkin kulttuurisia stereotyyppioita ja rasistisia alaviitteitä. Tutkimuksen tarkoitus ei ole sen enempää kritisoida tai tuomita tekijöitä tai tuotantoja. Tekijöiden omat työt puhuvat puolestaan ja tekijän toiveena on kuulla aiheesta enemmän keskustelua. Osalta tekijöistä on pyydetty haastattelua.

Tutkimuksessa ei ole otettu huomioon tosi-tv tai dokumentti-tuotantoja.

Osa opinnäytetyön tulkinnoista nojautuu omiin johtopäätöksiin, havaintoihin ja kokemuksiin aasialaistaustaisena suomalaisena.

Prosessi

Päätehtäväkseni asetin kirjallisessa opinnäytetyössäni etsiä ja listata löytämiäni aasialaisia ja aasialaistaustaisia käsikirjoitettuja hahmoja suomalaisista tuotannoista. Toiveena oli, että näistä tehtyjen havaintojen pohjalta voitaisiin luoda tarkempi kuva kuinka aasialaisia hahmoja on representoitu aiemmin ja nykyään.

Sekundaarisesti tehtäväksi asetin näihin teoksiin liittyvät analyysit ja niistä nousevat omat sekä muiden ajatukset. Toiveena oli kuulla problemaattisimpien representaatioiden tekijöiltä heidän nykyisiä mielipiteitä kyseisistä hahmoista. Ajatuksena oli ottaa yhteyttä myös suomalaisiin jotka omaisivat aasialaisen taustan.

Taustatyön aikana kysyin aktiivisesti eri tahoilta muistaisivatko he mahdollisia hahmoja joita voisin esittää opinnäytetyössäni. Apuna olivat entiset kollegat eri aloilta, opiskelutoverini, elokuva-arkisto (kansallinen av-arkisto) kavi, erilaiset artikkelit ja aiemmat opinnäytetyöt jotka ovat käsitelleet median ja elokuvan diversiteettejä tai eriarvoisuutta.

Teoksia joista löytyi kriteerit täyttäviä hahmoja löytyi 11kpl.

Katsoin kaikki kyseiset teokset ja otin ylös muistiinpanoja etenkin representaation näkökulmasta.

Sekundaarisessa tehtävässä otin sähköpostitse yhteyttä kahteen näyttelijään: lina Kuustoseen ja Outi Mäenpähän. Molemmat vastasivat tunnin haastattelukutsuuni kieltävästi vedoten kiireisiin aikatauluihin. Kysyin haastattelua myös muutamalta aasialaistaustaiselta tubettajalta, jotka ovat aiemmin puhuneet avoimesti kuinka he ovat kokeneet elämän aasialaistaustaisena Suomessa. En saanut vastauksia näihin pyyntöihin.

Rajauduin keskittymään teoksista aiheutuneiden kokemusten sijaan vain tarkastelemaan niitä. Analysoin teoksia kriittisellä silmällä laajemman representaation näkökulmasta nojaten väittämäni, että elokuvat ja televisio-ohjelmat muokkaavat käsitystämme ”normaalista” ja siitä ketkä ja mitkä ihmisryhmät yhdistetään tai ollaan yhdistämättä ulkopuolisuuteen.

Tutkimuksen otos, eli tutkittujen tv-sarjojen ja elokuvien yhteislukumäärä on noin 200 elokuvaa ja 100 tv-sarjaa. Teoksia etsittiin Suomen koko elokuva- ja televisiohistorian ajalta, mutta tutkimusta rajattiin alkamaan vasta 90-luvun alusta, sillä sitä aiemmista tuotannoista ei löydetty tarpeeksi huomattavia hahmoja, jotka olisivat täyttäneet tutkimuksen kriteerit.

Lisäsin loppuun oman osion mielipiteilleni, jossa avaan omaa kokemustani sekä syytä opinnäytetyön aiheeseen ja tulokulmaan. Muutin lopuksi osion sävyä provosoivasta neutraalimmaksi, sillä toivon opinnäytetyöstä olevan apua keskustelun jatkamiseksi, enkä pelotteeksi kenellekään kuka keskusteluun ryhtyy.

2 Aasialaiset ja aasialaistaustaiset hahmot draamaelokuvissa ja tv-sarjoissa

Draamaelokuvissa ja tv-sarjoissa tarkkaillaan yleisesti, kuinka aasialaiset tai aasialaistaustaiset esitetään kyseisissä teoksissa. Teoksista on tarkoitus nostaa ylös aasialaisuuteen liittyviä stereotyyppioita ja ennakkoluuloja.

Olennaisia kysymyksiä ovat:

- Mikä on hahmon rooli tarinassa?
- Onko hahmo asetettu samanlaiseen arvoon toisten hahmojen kanssa?
- Onko hahmo yhtä älykäs kuin muut henkilöt?
- Millainen luonne hahmolla on?
- Mitä hahmo tekee työkseen?

Katsomme myös elokuvan muuta visuaalisuutta kuten kuvausta, lavastusta ja puvustusta. Audion puolesta huomioidaan musiikkia ja muuta äänimaailmaa.

2.1 Kiinalainen juttu (1992) – Lee

Kiinalainen juttu on 90-luvulla Ylen Pikku kakkosessa esitetty lastenohjelma. Ohjelmassa on kiinalaista miestä esittävä käsinukke nimeltä Lee. Lee kertoo opettavia itämaisteemaisia iltasatuja itämaisiiin vaatteisiin pukeutuneen juontaja Minnan kanssa.

Kuva 1: Kuvakaappaus Kiinalainen juttu tv-sarjasta

Lee on tehty edustamaan kiinalaisstereotyypistä mieskuvaa. Hänellä on pitkät viikset, viiva-silmät sekä sininen pitkä Hanfu-asua muistuttava vaate. Leellä on tapana sanoa kiinalaisia lausahduksia kuten ”Ni-hao”. Lee puhuu sujuvaa Suomea ilman aksenttia.

Sadun aikana Minna rakentaa pöydällä seitsemästä Tangram-palasesta kuvion, joka liittyy kyseiseen satuun.

Ohjelman estetiikka on stereotyyppinen ja eksoottinen. Lavastus paperilyhtyineen ja kiinalaisia kirjaimia sisältävät paperikääröt, sekä itämainen musiikki vastakkain asettelevat itämaisen ja länsimaisen kulttuurin. Lastenohjelma esittää kiinalaisen kulttuurin mystisenä ja kaukaisena suomalaisesta kulttuurista.

Jakso sarjasta Yle-areenassa:

<https://areena.yle.fi/1-50157211>

2.2 Mestari Cheng (2016) – Cheng & Nunjo

Mestari Cheng on vuonna 2019 julkaistu draamakomedia, joka kertoo Suomeen matkustavasta kiinalaisesta kokista Chengistä ja tämän pojasta Nunjosta.

Kaksikko eksyy Lapissa Kaisan pyörittämään baariin, jossa Kaisa auttaa Chengiä etsimään salaperäistä henkilöä, jonka nimeä Cheng ei osaa lausua suomeksi. Kielimuuri estää Chengiä kommunikoimaista suoraan kyläläisten kanssa, mutta Cheng voittaa Kaisan ja kyläläisten sydämet puolelleen nöyrällä käytöksellä ja hyvällä kiinalaisella ruollaan.

Cheng on kiinalainen ammattikokki, joka tekee elokuvan alussa pientä baaria pyörittävän Kaisan kanssa sopimuksen. Kaisa yrittää löytää mysteerihenkilön, jota Cheng etsii. Cheng puolestaan auttaa kokkaamaan baarissa kiinalaista ammattitason ruokaa. Cheng vaatii työskennellä Kaisalle ilmaiseksi ja tarinan mittaan rakastuu Kaisaan.

Kuva 2: Kuvakaappaus Mestari Cheng elokuvasta

Kaisa auttaa Chengiä hellittämään tämän tiukkaa kasvatusetiikkaansa

Chengin poikaa Nunjoa kohtaan. Kaisa avautuu Chengille ettei onnistunut saamaan edellisessä suhteessaan lapsia. Chengin vaimo on kuollut traagisesti, joten Cheng ylisuojelee lastaan menettäen samalla myös hermonsä. Kaisa toimii eräänlaisena pelastajana Chengille ja Nunjolle. Hän tarjoaa heille majoitusta ja ruokaa heidän vierailunsa ajan.

Paikalliset kyläläiset suhtautuvat Chengin tapoihin ja perinteisestä nakkikastikkeesta eroaviin ruokiin ensin ennakkoluuloisesti. Kyläläiset kuitenkin uskaltavat syömään paikallisista raaka-aineista tehtyjä ruokia itämaisella twistillä ja rakastuvat näihin. Paikallisten kasvava ystävällisyys esittää tarinassa suurta roolia, ja lopulta nämä kutsuvat Chengin saunomaan ja tanssimaan lavatansseihin. Chengin mystinen parantava ruoka parantaa paikallisten rujojen

miesten seksihaluja, naisten kuukautiskipuja, verenpainetta ja jopa syövän leviämistä.

Tarinassa jännitteenä esiintyy poliisiparivaljakko, jotka suhtautuu Chengin ulkopuolisuuteen salaliittoteoriatasoisilla ja epäammattilaisilla ennakkoluuloilla.

Poliisit seuraavat tarkkaan Chengin viisumin umpeutumista.

Rakastuneet Kaisa ja Cheng

ratkaisevat tilanteen lopussa menemällä Kiinassa naimisiin.

Käsikirjoittaja Hannu Oravisto ja ohjaaja Mika Kaurismäki ovat kommentoineet Ylen haastattelussa, että elokuva on vastalause vihapuhetta ja ennakkoluuloja kohtaan. Intentio saattaa erilaisista kulttuuritaustoista olevat ihmiset yhteen, näkyy vahvasti ja on selvästi elokuvan pääteema. Elokuvassa saa kuitenkin ajoittain representaatioon liittyen negatiivisen kuvan hämmentävistä stereotyyppioista ja tietämättömän ulkomaalaisen älyllistä aliarvioimisesta.

Kaisan baariin alkaa tulvia aasialaisia turisteja, jotka tulevat nauttimaan Chengin kokkaamaa aasialaista ruokaa. Baari kehittyy tarinan edetessä tunkkaisesta huoltoaseman baarista kiinalaisteemaiseksi ravintolaksi. Ravintolassa on lopulta punaisia paperilyhtyjä ja pelkästään aasialaista ruokaa sisältävä menu.

Tämän lisäksi on mainittavaa, että elokuvan kiinalainen päähenkilö on ilmaiseksi valkoiselle suomalaiselle työskentelevä hyväkäytöksinen kokki. Tähän stereotyyppiaan tulee kuitenkin huomioida, että hahmo on ammattilainen työssään mitä rakastaa. Elokuvassa Cheng esitetään moniulotteisena ihmisenä, isänä, keski-ikäisenä miehenä ja leskenä, kuin pelkästään kokkina tai palvelijana. Chengin kylmä isäsuhde poikaansa on suomalaisesta vinkkelistä

Kuva 3: Kuvakaappaus Mestari Cheng elokuvasta

hyvin tuttu ja olisi ollut myös mielenkiintoista, jos tätä olisi selvemmin rinnastettu kulttuurein välisenä yhtäläisyytenä.

Koko elokuvan ajan Cheng yrittää hyvittää tekojaan elokuvan muille henkilöille (suomalaisille). Myöhemmin tarinassa selviää, kuinka suomalainen mies aikoinaan pelasti Chengin kokki uran. Cheng on siitä lähtien ollut matkalla yrittäen korvata tätä hänelle. Tarinan edetessä Cheng palvelee koko kyläyhteisöä ja lopulta ratkaisee ulkopuolisuutensa menemällä naimisiin suomalaisen valkoisen naisen kanssa.

Elokuvan intentiona on selkeästi ollut taistella ennakkoluuloja vastaan. Tarina on selkeästi rakennettu riisumaan Chengin ulkopuolisuus ja yhdistämällä hänet osaksi yhteisöä. Tästä huolimatta tarinan aasialainen hahmo on asetettu osittain aina ulkopuolisen arvoon ja hänen oma ulkopuolisuutensa on elokuvan pääongelma ja konflikti. Valkoiset suomalaiset ovat tarinassa usein pelastamassa fyysisesti ja henkisesti hukassa olevia kiinalaisia hahmoja. Tarina taistelee siis ennakkoluuloja vastaan, mutta ei aina arvojen pohjalta onnistu tuomaan ulkopuolisia hahmoja samaan arvoon muiden hahmojen kanssa. Tämä on toki dramaturgisesti perusteltua, mutta ei vie pois faktaa, että isommassa mittakaavassa aasialaisen representaation kannalta elokuva ei yhdenvertaista aasialaistaustaista hahmoa osaksi suomalaista yhteiskuntaa vaan keskittyy koko tarinan löytämään ratkaisua hänen ulkopuolisuutensa korjaamiseen.

2.3 Jadesoturi (2006) - Kai/Sintai

Jadesoturi on vuonna 2006 julkaistu suomalais-kiinalainen yhteistuotanto, jonka ohjaajana ja toisena käsikirjoittajana toimi suomalainen ohjaaja Antti-Jussi "A.J." Annila. Tarina on fantasiaelokuva, jossa yhdistyy Kalevala ja kiinalainen muinaistarusto. Elokuva sisältää paljon aasialaisista toimintaelokuvista

Kuva 4: Kuvakaappaus Jadesoturi elokuvasta

tuttua taistelukoreografiaa sekä vahvasti muitakin viitteitä itämaiseen elokuvaan. Päärooleissa elokuvassa ovat suomalaiset näyttelijät Tommi Eronen, Markku Peltola ja Krista Kosonen. Elokuvassa nähdään myös kiinalaisia näyttelijöitä isoissa rooleissa, kuten Jingzhu Zhang, Cheng Taishen ja Dang Hao.

Kryptistä, visuaalista ja monimutkaista tarinaa kuvaillaan Jadesoturin dvd:n takakannessa näin:

“Jadesoturi on tarina muinaisesta kiinalaisesta soturista Sintaista (Tommi Eronen), seppä Seng-Pun, Sammon takojan pojasta. Sintai on saanut syntymässään tehtävän taistella demonia, Loviattaren viimeistä poikaa, vastaan; demoni on ryöstänyt Sammon ja on tekemässä siitä porttia helvettiin. Sintai kuitenkin siirtää kohtalon hänelle määräämää tehtävää saadakseen uuden tilaisuuden rakastamansa naisen (Zhang Jingchu) kanssa. Tilaisuus aukeaa usean sielunkierron jälkeen kaukaisessa paikassa ja ajassa; nykyajan Suomessa”.

“Seppä Kai Pelkonen (Tommi Eronen) on rakentanut pajansa suolle eristykseen kaupungista, jossa aikoinaan asui rakkaansa (Krista Kosonen) kanssa. Kalevala-tutkija Olavi Berg (Markku Peltola) löytää muinaisen rautalippaan suohaudasta, joka johdattaa hänet Kain luokse. Lippaan kirjoituksen mukaan sen saa avata vain Seppä Ilmarisen poika, mutta vasta sitten, kun kaikki toivo

on mennyt. Rakkaustarina, joka alkoi tuhansia vuosia sitten syttyy uudestaan menneisyyden aukaistaessa nykyajan arvoitukset. Jotta Kai voi saada rakkaansa takaisin, hänen on kohdattava kohtalonsa, jota hän on yrittänyt paeta elämästä toiseen”.

Kuva 5: Kuvakaappaus Jadesoturi elokuvasta

Visuaalisesti intohimoinen elokuva hyppii siis nykyajan

Suomen ja historiallisen Kiinan välillä. Tarinassa nähdään massiivisia itämaisia pappiarmeijoita, vanhoja kyliä ja perinteisiä sekä fiktiivisiä itämaisia taisteluaseita. Osa Kiinaan sijoittuvista kohtauksista on kuvattu Kiinassa. Taustalla näkyy itämainen maisema, sekä huolella pohdittu lavastus ja puvustus.

Kalevalasta tutut hahmot esitetään ja yhdistetään kiinalaisen taruston hahmoina. Elokuvassa myös Sammon kaiverukset ovat kiinaksi kirjoitettuja. Elokuvan Kiina osuuksissa on havaittavissa, että elokuvan tekijöissä on ollut myös kiinalaisia lavasteiden tekijöitä ja rekvisitöörejä.

Suomalaisten näyttelijöiden puhuma kiinan kieli on usein epäuskottavaa samoin kuin kiinalaisnäyttelijöiden puhuma suomen kieli. Elokuvan arvosteluissa Kiinassa suomalaisten näyttelijöiden kiinan kielen ääntämystä elokuvassa kuvailtiin naurettavaksi.

Päähenkilöä näyttelevä kantasuomalainen Tommi Eronen esittää, sekä suomalaista, että kiinalaista henkilöä. Suomalaisena Kaina näyttelijällä on vaaleat hiukset, siniset silmät ja muutenkin pohjoismaiset piirteet. Kiinalaistautaisena Sintaina Erosella on päässään musta pitkä peruukki, tummennetut kulmakarvat ja tummat silmät. Kansainvälisesti valkoisen näyttelijän näyttelemä itämainen hahmo on saanut termin yellowface. Elokuva

selittää, että suomalainen hahmo on uudelleen syntynyt inkarnaatio kiinalaisesta hahmosta.

Elokuva pyrkii perinteisen lännen ja idän vastakkainasettelun sijaan yhdistämään suomalaisen ja kiinalaisen muinaistaruston ja kulttuurin eikä näin pidä kummankaan kulttuurin edustajia ulkopuolisina. Elokuvan tarinallinen ja visuaalinen vahvuus piilee historiallisen Kiina-sivujuonessa enemmän, kuin itse Suomeen sijoittuvassa pääjuonessa. Molempien kulttuurien yhteensovittamisessa on onnistuttu, sillä molempien kulttuurien hahmoja käsitellään tasavertaisina ihmisinä. Elokuvasta paistaa intohimo itämaisiin taisteluelokuviiin ja sen moniulotteinen tarinankerronta edustaa muutakin, kuin usein nähtyä ahdasta suomalaista kulttuurillista ajattelutapaa.

2.4 Nörtti: Dragonslayer666 (2017-2019) – Daisuke

Sarja kertoo e-urheilutiimistä ja sen päähenkilöstä Dragonslayer666:sta. Yle julkaisi sarjan ensimmäisen kauden vuonna 2017 ja viimeinen kolmas kausi julkaistiin vuonna 2019.

Toisen kauden alussa Dragonslayer potkitaan hänen omasta TheAwesomeTeam -joukkueesta. Etsiessään uutta joukkuetta Dragonslayerin äiti tutustuttaa hänet Daisuke Holopaiseen, jota näyttelee Joona Kaakkinen. Lyhythermoinen Dragonslayer sanoo Daisuken nimeä tyhmäksi ja kysyy: "onks se joku Pokemon?". Äiti vastaa, että Daisuke on Immortalis joukkueen kapteeni ja haluaa Dragonslayerin puhuvan itsensä heidän tiimiin.

Kuva 6: Kuvakaappaus Nörtti: Dragonslayer666 tv-sarjasta

Perheet tapaavat sushi-ravintolassa. Daisuken äiti on pukeutunut Kimonoon ja puhuu sujuvaa japania, mutta huonoa suomea. Dragonslayerin äiti ehdottaa, että Daisuke voisi ottaa poikansa omaan tiimiinsä pelaamaan. Daisuke lupaa testata Dragonslayerin taidot ja harkita asiaa. Dragonslayer irvailee, että voi liittyä tiimiin, jos Daisuke ajaa mursunviiksensä pois.

Dragonslayer ja Daisuke ottavat mittaa toisistaan. Daisuke kertoo, että pelaaminen on kiinni mielentilasta. Dragonslayer saa strategiakyvyillään uskoteltua Daisuken ottamaan hänet mukaan tiimiin. Daisuke vetää tiimilleen fyysisen alkutreenin. Immortalis treenaa mm. miekkailemalla tatamilla. Immortalis on voitokas ja päihittää Dragonslayerin alkuperäisenkin tiimin TheAwesomeTeamin. Hävittyään TheAwesomeTeamin jäsenet kammoksuivat Daisuken taitoja ja kutsuvat tätä samuraiksi.

Dragonslayer kyseenalaistaa Daisuken johtamistyyliä. Daisuke uhkaa Dragonslayeriä ettei tämän tulisi koskaan kyseenalaistaa tiimin johtajaa. Daisuke potkaisee Dragonslayerin ulos tiimistä. Dragonslayer hiilttyy asiasta ja rynnii väkisin peliin mukaan. Daisuke ottaa Dragonslayerin kiinni ja heittää tämän pihalle.

Myöhemmin sarjan kolmannella kaudella Dragonslayer liittyy takaisin TheAwesomeTeamiin. Tiimi kohtaa sarjan finaalissa Daisuken ryhmän. TheAwesomeTeamille selviää, että Daisuke on hakeroitunut ryhmän laitteisiin ja vakoilee ryhmää. Käy myös ilmi, että Daisuke on käyttänyt pelatessaan muitakin huijausohjelmia. Daisuke häviää viimeisen pelin ja hänet viedään käsirauchoissa pois lavalta.

Sarjan päähahmo selvästi yrittää peittää huonoa itsevarmuuttaan provosoimalla ja haukkumalla toisia. Tämä provosointi kohdistuu sarjan aikana muihinkin hahmoihin kuin Daisukeen. On pohdittavaa, onko suoraan rasistinen provosointi sarjassa tarpeellista ja olisiko päähahmo voitu esittää jotenkin muuten aggressiivisena ja purkautuvana nuorena miehenä. Aggressio purkautuu nyt Daisuke hahmon etniseen taustaan kohdistuvina rasistisina "vitseinä".

Daisuke hahmona ei ole palvelija vaan omaa e-urheilutiimiä vetävä strategisti ja johtaja. Hahmolla on tarinassa 2. ja 3. kaudella selvä antagonisti eli päähenkilön päävastustaja. Samalla hahmo on sarjan ainoa aasialaistaustainen toistuva sivuhahmo. Represaaation kannalta voi olla problemaattista, jos sarjan ainoa kyseistä etnistä vähemmistöä edustava hahmo on juonitteleva, manipuloiva ja petkuttava kylmä suorittaja.

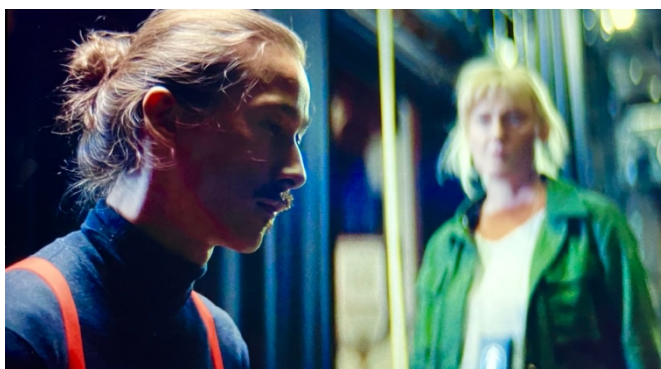
2.5 Karkurit (2021) – Akai

Karkurit-sarja on vuonna 2021 Cmore palvelussa julkaistu suomalainen rikosdraamasarja. Tv-sarjaa tähdittää Pirjo Lonka ja se kertoo KRP:n erikoistiimistä, joka keskittyy etsintäkuulutettujen tai vankeudesta karanneiden rikollisten kiinniottamiseen.

Jaksossa neljä näyttelijä Joonas Kaakinen esittää Japanissa syntynyttä Akai Ruymotoa. Jakso alkaa, kun vankeudessa oleva Akai karkaa kesken vankien teatteriesityksen. Jakson aikana Lonkan esittämä Karita ja tämän virkakumppani Tommi (Pelle Heikkilä) käyvät kuulustelemassa Akain suomalaista äitiä. Äiti kertoo, että hän ja Akai muuttivat takaisin Japanista Suomeen, kun Akain isä oli osana japanilaista mafiaa, Yakuzaa. Akai on entinen itämaisten taistelulajien opettaja. Akain kerrotaan käyttävän moraalissa toiminnassaan kunniaan liittyvää ajattelutapaa. Akai hyppii jaksossa katolta toiselle ja tappaa jakson päätteeksi rahanpesijän Hannes Grön.

Jakson päätteeksi Akai on palannut teatterille ja hänet pidätetään.

Karkureiden ryhmän jäsen Tommi uhkailee tappaa Akain, sillä tämä on käynyt hänen kotonaan ja puhunut hänen lapsilleen ollessaan etsintäkuulutettuna.

Kuva 7: Kuvakaappaus Karkurit tv-sarjasta

Akai-hahmossa on osittain samalla tasolla sarjan muiden rikollisten kanssa. Tätä kuitenkin varjostaa kliseinen japanilais- klisee Yakuza kytköksestä. Toinen representaation kannalta huono puoli Akain hahmossa on, kuinka hänen japanilaistaustansa on koko yksiulotteisen hahmon peruspilari viitaten siihen, kuinka hahmon on pakkomielleistä kostaa tai suojella ylpeyttään. Vaikka hahmo on jakson pahis, nähdään tai kuullaan hänestä varsin vähän. Akai jää mystiseksi ninjaksi kummittelemaan päähenkilö Tommin perhettä, eikä rakennu kokonaiseksi moniulotteiseksi hahmoksi vaan jää pelkäksi stereotyyppiksi.

2.6 Salatut Elämät (1999-) – Chiqi Li & Noa Okada

Salatut elämät on esitelty vuoteen 2022 mennessä sen 23-vuoden aikana laajan diversiteetin hahmoja monista etnisistä taustoista. Tässä ovat löytämäni kaksi hahmoa, jotka ovat noiden vuosien aikana olleet aasialaistaustaisia.

2.6.1 Chiqi Li (2000-2001)

Chiqi Li on Salatut elämät -sarjan alkutaipaleella esiintynyt puoliksi suomalainen ja puoliksi filippiiniläinen hahmo. Hahmoa näytteli Filippiiniläissyntyinen Mae Lehto. Chiqi oli vaihto-oppilas, jonka alkuperäinen vaihto-oppilasperhe on torjunut. Chiqi muuttaa yllättäen Salinien perheeseen.

Kuva 8: Kuvakaappaus Salatut Elämät tv-sarjasta

Hahmo aiheuttaa perheessä vaihtelevia reaktioita. Varsinkin Hanna Salin kokee Chiqin uhkana ja kokee että perheen pojat flirttailevat "eksoottisen" pikkutytön kanssa. Hanna kutsuu Chiqiä "Chiquitaksi", joka pyörittää hänen perheensä miehiä.

Chiqi kuuluu uskonnoltaan Katolliseen kirkkoon ja käy sarjassa sunnuntaisin kirkossa.

Chiqillä on sarjan aikana romanttinen suhde Saku Saliniin (Jasper Pääkkönen) ja Teemu Korhoseen (Mika Kurvinen).

Chiqi puhuu vaihto-oppilaana hieman huonoa Suomea ja muutaman kerran hieman Filippiinoa. Chiqin isä on suomalainen mies, joka työskentelee Suomen ulkoministeriössä. Chiqi kertoo, että hänen isänsä kokee Chiqin filippiiniläiseksi vahingoksi. Chiqin isän kerrotaan toivoneen Chiqin äidin tekemän abortin hänen odottaessaan Chiqiä.

Chiqin isä lopulta leppyy ja sopii tyttärensä kanssa virallistavansa hänen isyytensä. Chiqi saa lopuksi Suomen kansalaisuuden ja passin. Chiqi muuttaa lopulta kuitenkin takaisin Filippiineille äitinsä luokse.

2.6.2 Noa Okada (2009)

Noa Okada on Salatut elämät -sarjassa vuonna 2009 esiintynyt hahmo. Hahmo saapuu sarjaan vaihto-opiskelijana Japanista. Noan roolia esittää Tung Bui. Näyttelijä on syntynyt Thaimaassa ja hänen molemmat vanhempansa ovat syntyneet Vietnamin.

Sarjassa kerrotaan, että Noan äiti on suomalainen ja tästä syystä hän puhuu sujuvaa Suomea. Sarjassa Noalla on pitkät mustat hiukset ja usein vihreän neon värisiä asuja.

Kuva 9: Kuvakaappaus Salatut Elämät tv-sarjasta

Osa sarjan hahmoista kummaksuu Noan ulkonäköä ja jotkin Noaan liittyvät storylinet käsittelevät hänen kulttuurillista ulkopuolisuuttaan. Hahmo esimerkiksi pyörtyy saunaan saunoessaan liian rajusti koittaen todistaa miehuutensa perheensä miehille. Sarjan pitkäaikaiset hahmot Taalasmaan suvusta majoittavat hahmon asumaan asuntoonsa. Noa ihastuu perheen nuoreen tyttäreeseen Oonaan.

2.7 VARES: Yksityisetsivät (2004) - Tetsuo Sinkkonen

Vuonna 2004 Aleksi Mäkelän ohjaama ensimmäinen Vares elokuva pohjautuu Reijo Mäen romaaniin Keltainen leski (1999). Keltainen Leski on Reijo Mäen kolmas Vares kirja.

Väkivaltaa ja toimintaa sisältävä trilleri kertoo yksityisetsivä Jussi Vareksesta, joka "pitää oluesta ja naisista".

Näyttelijä Kari Hietalahti esittää elokuvassa Tetsuo Sinkkosta. Tetsuo Sinkkosen hahmo esiintyy myös Reijo Mäen kirjassa. Opinnäytetyön päämäärän mukaisesti emme kuitenkaan käsittele tai vertaile hahmojen yhtäläisyyksiä kirjan ja elokuvan välillä vaan käsittelemme representaatiota pelkästään elokuvassa esitetyn hahmon perusteella.

Tetsuo Sinkkonen esitellään ruutuun läimähtävillä tiedoilla näin:

- Isä japsilaivan perämies.
- Ei syö sushia.
- Kannattaa HIFKiä, äänestää Halmetta.
- Valkoiset kumihanskat.

Kuva 10: Kuvakaappaus Vares: Yksityisetsivä elokuvasta

Tetsuon rikospartneri on "Hillosilmä" Munch. Yhdessä tämä kaksikko on selvästi elokuvassa koomiseksi parivaljakoksi luotu elementti.

Hietalahdella on päässään musta peruukki, silmissä mustat piilolinssit ja mustaksi maskeeratut pitkät viikset. Tetsuota kutsutaan elokuvassa “vähän aasialaisen näköiseksi tyyppiä”. Tetsuon ammatti rikollisena ei ole aasialaistaustaisten representaation kannalta kovin positiivinen aspekti. Päällimmäisenä ongelmana on kuitenkin kantasuomalaisen Kari Hietalahden representaatio aasialaistaustaisesta miehestä. Tätä kutsutaan kansainvälisesti Yellowface maskeeraukseksi. Termillä tarkoitetaan muun etnisyyden omaavaa näyttelijää, joka puetaan, maskeerataan tai esitetään itäaasialaisena hahmona.

Tetsuon dialogi ja toiminta toisaalta eroaa suuresti muista opinnäytetyön hahmoista. Tetsuo ja Munch puhuvat elokuvista, naisista, Elton Johnin musiikista ja kaikesta muusta kuin aasialaisiin stereotyyppioihin liittyvistä aiheista. Tetsuon käytös ei eroa muiden elokuvan hahmojen käytöksestä mitenkään. Hän on osana elokuvassa luodun maailman hahmoja samanvertaisena rikollisena. Hahmolla ei ole alleviivaavaa aksenttia tai muita ulkopuolisen maneereita.

2.8 Analyysi draama hahmoista

Tunnetuimpien elokuvakäsikirjoitusoppaiden (Foundations of Screenwriting 1979, Making a Good Script Great 1987, Story 1997 ja Save the Cat 2005) mukaan draamalliset elokuvat noudattavat jo aiemmista taiteenmuodoista kehittyntä tarinankerrontaa kuten kirjoista ja teatterista. Yksinkertaistettuna tarinankerronnassa itse draaman luo yleensä konflikti johon tarinan päähenkilö(t) yrittävät löytää ratkaisua.

Ongelmallista suomalaisessa elokuva- ja televisiokerronnassa representaation kannalta on, että ulkomaalaiset tai vähemmistöä edustavat hahmot koetaan tarinoissa lähes aina ulkopuolisina ja usein he itsessään ovat draaman aloittava konflikti. Vaikka elokuvan lopussa konflikti ratkaistaisiinkin, on katsojalle asetettu jo alusta asti mielikuva hahmon kaltaisuuden olevan ulkopuolista ja vaikeuksia tuovaa vältettävää erilaisuutta.

Asettaisin monen yllä mainitun hahmon olevan pääsyy tarinoidensa konfliktiin. Useimmiten toistuva draamankaari noudattaa ulkopuolisen tulemistä suomalaiseen yhteisöön, joka suhtautuu hahmoon varauksella tai pelolla muutoksesta. Aasialaiset ja aasialaistaustaiset hahmot ovat lähes aina tietämättömiä monista asioista, jotka eivät aina ole edes kulttuurillisia eroja. Salattujen elämien molempiin aasialaistaustaisiin hahmoihin pelolla suhtautuvat hahmot näyttävät pelkonsa draamassa vitseinä suojellakseen normaalia ja jo olemassa olevaa hierarkiaa talossaan ja perheessään. Kyseisen sarjan oma etu on kuitenkin pidempi tarinankerronta, jossa hahmot voivat kehittyä ja luoda uudenlaisia näkemyksiä monien jaksojen ajan. Useimmissa aiemmin mainituissa tarinoissa suomalaiset hahmot yrittävät auttaa/pelastaa aasialaistaustaisia hahmoja omalta ulkopuolisuudeltaan konfliktin lopettamiseksi. Useimmiten itse konflikti on suomalaishahmon pelko aasialaistaustaista kohtaan.

Dramaturgisesti ulkopuolisen tuomaa konfliktiä on käytetty aina kaikenlaisista hahmoista ja tuo tarinankerronta keino ei ole itsessään paha tai väärin.

Ongelmallisuus representaation kannalta syntyy siitä, kun hahmo on ainoa rooli,

joka tietylle ihmisryhmälle annetaan. Erilaisuuden ymmärtämiseen kuuluu toki myös ulkopuolisuuden riisuminen ihmisryhmältä, mutta käsikirjoittajan ja tuotannon vastuu on luoda todellisuutta vastaava kuva kyseisestä ryhmästä. Usein tällainen taustatyö jää kuitenkin tekemättä ja tarinankertoajat turvautuvat jopa rasistisiin stereotyyppioihin luodessaan omassa päässä ulkopuolisen kulttuurin taustaa omaavaa henkilöä. Parhain keino tähän on tuoda kyseisen kokemuksen omaavan ihmisen itsereflektio näyttelijänä, käsikirjoittajana tai muuna osana tarinankerrontaa. Tutkimuksen taustatyössä ei löytynyt, että yhdessäkään tässä opinnäytetyössä mainitussa tuotannossa olisi ollut mukana yhtään aasialaistaustaista käsikirjoittajaa tai ohjaajaa.

3 Aasialaiset ja aasialaistaustaiset hahmot komedia- elokuvissa ja tv-sarjoissa

Komedioissa pätevät samat kriteerit, väittämät ja kysymykset kuin draamasarjoissa ja -elokuvissa.

Komedioiden kohdalla erityisesti katsotaan itse komedian eli vitsien intentiota ja niiden kohdetta.

Suurennuslasin alla on myös komedioiden ja tarinoiden kokonaisteema ja hahmojen presentaatio.

3.1 Iloisia aikoja, Miensäpahoittaja (2018) – Thaipojimijat

Kyseinen hahmoryhmä ei välttämättä täytä kaikkien kriteeriä roolihahmosta. Hahmoryhmällä on kuitenkin useampi kohtaus vuorosanoineen ja heidät mainitaan lopputeksteissä nimeltä. Näin ollen kyseinen joukko täyttää asettamani kriteerit.

Kuva 11: Kuvankaappaus Iloisia aikoja Miensäpahoittaja elokuvasta

Miensäpahoittaja Iloisia aikoja on osittainen jatko-osa ensimmäiselle Miensäpahoittaja elokuvalle.

Miensäpahoittajan vaimo kuolee, joten Miensäpahoittaja itsekin päättää kuolevansa heti kun on saanut oman arkkunsa veistettyä. Nämä aiheet kuitenkin pysäyttää Miensäpahoittajan lapsenlapsi Sofia. Sofia pakenee vaarinsa luokse karkuun ison maailman kiireitä. Miensäpahoittajalle selviää kuitenkin pian, että Sofia on raskaana. Asian selvitys sekä muistot omasta vaimosta saavat Miensäpahoittajan pohtimaan elämäänsä uusiksi.

Elokuvan alussa Miensäpahoittaja melkein törmää autollaan keltaisissa viitoissa pyöräileviin pojimijoihin. Myöhemmin surressaan vaimoan Miensäpahoittaja vaeltaa kotinsa lähimetsässä ja kompastuu ja törmää Thaipojimijoihin. Thaipojimijat kerääntyvät Miensäpahoittajan ympärille ja ihmettelevät thaksi, mikä vanhalla miehellä on. Miensäpahoittaja osoittaa sormustaan ja kertoo pojimijoille suomeksi, että hänen vaimonsa on kuollut. Yksi pojimijoista ymmärtää tämän ja alkaa toistaa toisille pojimijoille thaksi, että tämän vaimo on kuollut. Ei ole selvää osaako kyseinen pojimija oikeasti suomea. Kaikki pojimijat alkavat toistamaan samaa lausetta ääneen "hänen vaimonsa on kuollut". Kaikki pojimijat kerääntyvät Miensäpahoittajan ympärille ja halaavat häntä.

Elokuvan aasialaiset hahmot eivät tarvitse pelastusta eikä heidän läsnäolonsa ole ongelma. Thaimaalaiset poimijat pelastavat elokuvan lopussa sattumalta saapuessaan paikalle sydänkohtauksen saaneen Miensäpahoittajan. Thaimaalaiset kuljettavat Miensäpahoittajan sairaalaan.

Vanheellinen Miensäpahoittaja kutsuu marjanpoimijoita epä tietoisesti Kiinalaisiksi ja Japanilaisiksi, vaikkakin osaa lausua heille Thaimaaksi Kop Khun Khaa "kiitos". Miensäpahoittaja tulkitsee tämän sanan virheellisesti tervehdykseksi, kun kyseessä oikeasti on "kiitos". Miensäpahoittaja kutsuu poimijoita myös ystävikseen. Kiitokseksi pelastuksestaan Miensäpahoittaja kertoo poimijoille mistä he löytävät parhaimmat sieniapajat metsästä.

Voidaan myös pohtia ovatko thaimaalaisten keltaiset sadeviitat soveliaita niiden keltaisen värin takia. Aasialaisten ihonväriä on rotuhistoriallisesti ja rasistisesti kutsuttu keltaiseksi. Värivalinta voi tuki olla myös elokuvallisen väripaletin kannalta suunniteltua erottumaan metsän vihreydestä.

Vuosittain Suomeen tulee Thaimaasta noin 2000–3000 marjanpoimijaa. Thaimaalaiset ovat Suomessa suurin ammatillisesti marjoja poimiva väestöryhmä.

Elokuvassa hahmot toistavat vain samaa lausetta ihan kuin thaimaalaisten keskustelu olisi vain yhden lauseen toistelua. Elokuvassa esitetään thaimaalaiset stereotyyppisesti kiltteinä, ylimyötätuntoisina ja ystävällisinä. Pohdittavaa on mikä rooli thaimaalaisilla hahmoilla on tämän draamakomedian tarinan kannalta ja miksi heidät on haluttu osaksi elokuvaa.

Thaimaalaisia ei ole esitetty elokuvassa heidän luonteensa ja ammattinsa takia positiivisesti yleisen representaation kannalta. Tarina kerrotaan suomalaisen vanhan miehen näkökulmasta ja poimijat ovat tarinallinen ja päähahmolle sympatiaa tuova väline. Elokuvassa pääasiassa nauretaan vanhoilliselle suomalaiselle juroudelle ja lopussa thaimaalaisia kutsutaan ystäviksi. Hahmot kuitenkin esitetään älyllisesti tyhempinä kuin muut tarinan hahmot ja heihin viitataan ulkopuolisena ryhmänä.

3.2 Noriko show (2004) – Noriko

Noriko Show oli vuonna 2004 Sub-kanavalla esitetty "Prank"-tyyppinen komedia. Ohjelmassa näyttelijä Outi Mäenpää huijaa suomalaisia julkisuuden henkilöitä pukeutumalla Japanilaiseksi Noriko hahmoksi. Hahmo puhuu huonoa englantia ja saa oudolla käyttäytymisellä tuntemaan haastateltavien olon epämukavaksi.

Kuva 12: Pressikuva Noriko Show tv-sarjasta

Mäenpää on pukeutunut isoihin tekohampaisiin, mustaan peruukkiin ja punaisiin silmälasihin.

Noriko Show perustuu Alankomaissa vuonna 2001 esitettyyn formaattiin nimeltä Gene & Ushi, jossa samantapaisesti päänäyttelijä Wendy van Dijk pukeutuu Japanilaiseksi reporteriksi. Sama formaatti sai jatkoa, kun vuonna 2013 julkaistiin Ushi hahmon spinoff-elokuva Ushi must marry. Elokuva kertoo samasta Japanilaisesta Ushi hahmosta, joka joutuu ennen hänen 30-vuotissyntymäpäiväänsä löytämään uuden sulhasen jottei hänen tarvitsisi naida sumopainijaa. Elokuva sai enimmäkseen negatiivisia arvosteluja ja herätti keskustelua maassa Aasialaisiin kohdistuvasta rasismista.

Suomalainen versio ei ole herättänyt sen koommin isompaa keskustelua. Noriko Shown päätähti Outi Mäenpää voitti Norikon roolistaan vuonna 2005 Venla palkinnon. Outi Mäenpäää pyydettiin keskustelemaan ohjelmasta tähän opinnäytetyöhön, mutta näyttelijä kieltäytyi haastattelusta kiireiseen aikatauluun viitaten.

Ohjelman humoristisuus tulee myötähäpeästä joka tulee esiin erittäin huonosti kommunikoivasta Japanilaisesta toimittajasta. Ajoittain Noriko puhuu assistentin kanssa yksinkertaisia lauseita japaniksi.

Hahmo aloittaa keskustelun usein lauseella: "Sorry my english is not very bad". Toistuvia kysymyksiä ovat ehdotus shamppanjan juomisesta ja kysymys jossa kysytään pitääkö vierailija sushista.

Alla muutamia kysymyksiä, joita Noriko kysyy haastateltaviltaan:

Pertti Salovaaran (poliitikko):

When you have erection?

You have secretery?

Two assistant, your wife not jellous?

Tea Kalifa (juontaja):

Cloud dark weather

Sorry you very beautiful

You rich from oil?

You no like boy?

I read somewhere your boyfriend name you are gay?

Is it important man has big?

Mikko Nummenmaa (Scandinavian hunks):

You workout not in?

How is weather with you?

You very sexy man, congratulations, you like it?

How many times shave?

But its not gay if no women?

What do you like black or white?

Marco Bjuström (Tanssija/juontaja):

You very big man. It easy dance when you big?

Japanease very small very fast.

How get better feeling?

Harri Syrjänen (Kokki):

People like you because you are cock?

You eat soap?

In english its steady cock?

Do you like sex on the bitch?

Henry Saari (Näyttelijä, malli ja pornotähti):

How many competition you like?

If you make erotic movie you maybe then not shy take all clothes all to see?

It like Nike just do it?

What do you think god would say?

How your mother did it?

You like women with big teeth?

You think japanease women too short for adult movie?

Arman Alizad (Juontaja ja räätäli)

What is best fashion and by who?

Where you from you not look finnish?

What you think Hussein?

Why come to Finland?

Are you like woman?

Paula Koivuniemi (Laulaja)

Maybe what is your best hit song?

You marry or have a boyfriend?

You no like finnish man?

How is finnish love very patient?

Is typical finnish woman work?

Is possible woman be on top?

Mika Salo (F1-kuski)

You very famous race man?

What is your best drive?

When win?

You been in helicop?

You angry sometimes you want to fight?

You not president?

DVD-levyllä on ekstra-osuus, jossa Outi Mäenpää puhuu ohjelman oikean tuottajan Jans Helinin kanssa tuotannosta. Mäenpää kertoo, että joutui roolia hakiessaan osallistumaan ohjelman castinkiin kaksi kertaa.

Tuottaja kertoo ettei halunnut hahmon olevan "vitsihahmo/karikatyri". Yhdeksän kymmenestä hakijasta hänen mukaansa väänsivät silmiä umpeen ja koittivat hänen mukaansa tehdä hahmosta vitsiä. Outi Mäenpää sen sijaan onnistui tuottajan mukaan luomaan hahmosta luontevan.

Tuottajan mukaan hahmon tekovaiheessa konsultoitin Japanilaista lentoemäntää ja miestä joka oli asunut Japanissa monta vuotta. Heiltä kysyttiin elekieliä ja puhekielen aksentteja.

Helin ja Mäenpää nauravat keksitylle Noriko Saru nimelle, joka suomeksi tarkoittaa kaunista apinaa. Mäenpää ja Helin kehuvat kuinka kekseliäästi Mäenpää saatiin näyttämään erilaiselta isoilla hampailla.

Kuvauksissa mukana on japanilainen assistentti, jonka tehtävä tuottajan mukaan on realisoida Mäenpään hahmon aitous japanilaisena. Mäenpää viittaa kanssanäyttelijäänsä termillä "tää japanilainen". Molemmat syväanalysoivat hahmoa ja kehuvat vuorotellen ohjelman kekseliäisyyttä ja hahmon onnistumista. Helin kertoo, ettei kukaan yllätetyistä vieraista suuttunut vaan päinvastoin hänen mukaansa moni vieraista oli soittanut jälkeinpäin ja kiittänyt haastattelusta.

Tuottaja ja Mäenpää ovat yhtä mieltä siitä, että jaksoja oltaisiin voitu tehdä lisää. Tuottajan mukaan haastatteluita tehtiin 24kpl, mutta vain 20 näistä julkaistiin. Mäenpää kertoo, että alkoi tykätä paljon hahmostaan. Mäenpää kertoo, että hänen mielestään hänen hahmonsa elehti enemmän mitä hänen mielestään japanilais naiset yleensä. Mäenpää kertoo, että hänen tarkoituksensa oli olla alastatuksinen ja kohtelias.

Tuottajan mukaan hahmon “rakennusaineet” ovat että hahmo on hukassa ymmärtämättä ettei hänen kielitaito ole tarpeeksi hyvä. Mäenpää kommentoi tähän:

“Ehkä se pärjää Japanissa sillä sit paremmin. No se oli nyt vitsi. Huono, anteeks, rasistinen vitsi mut kuitenkin”.

Tuottaja kertoo, että ohjelmassa ei ollut tarkoitus nauraa haastateltaville vaan Japanilaiselle Norikolle. Mäenpää kommentoi, että lähtikin mukaan ohjelmaan koska hänen hahmonsa oli “niin kömpelö”.

Kuvaukset kestivät yhdeksän päivää. *“Mentiin japanilaiseen ravintolaan sen jälkeen juhlimaan minnes muuallekkään”.* Mäenpää kuvailee kuvauksia ihanaksi kokemukseksi.

Mäenpää kommentoi iltalehdessä vuonna 2019 julkaistussa artikkelissa roolisuoritustaan näin: *“He kaikki vastasivat hirveän kauniisti minusta. Ohjelma oli hyväntahtoinen, mikä oli hyvin tärkeää. En pidä sarkasmista, ironiasta tai toisen mollaamisesta”.*

3.3 Putous (2011) – Sui-Hing

Tuotantoyhtiö: Story Of...

Putous on MTV:llä vuodesta 2010 asti esitetty sketsiviihde-ohjelma. Sketsien ja näyttelijöiden välisten kisojen lisäksi Putouksessa on joka tuotantokausi nähty sketsihahmokilpailu, jossa jokainen kaudella mukana oleva näyttelijä luo oman sketsihahmonsa ja kisaa vuoden paras sketsihahmo - tittelistä.

Toiselle tuotantokaudelle uusina näyttelijöinä saapuivat Jussi Vatanen ja Iina Kuustonen. Kuustosen hahmo sketsihahmo kilpailussa oli thaihieroja nimeltä Sui-Hing.

Ohjelman juontaja Jaska Saariluoma käy dialogia hahmon ensimmäisessä jaksossa näin:

Sui-Hing: Massage very good price, be happy ending!

Saariluoma: Sui-Hing, eksoottinen nimi mistä sinä tulet?

Sui-Hing: Come from Thailand!

Saariluoma: Thaimaasta, mistä päin Thaimaata?

Sui-Hing: Come from Pattaya!

Saariluoma: Pattayalta ja asut tällä hetkellä missä?

Sui-Hing: I live where you live!

Saariluoma: Hän kertoi juuri asuvansa eri puolilla Suomea. Minkä ikäinen olet?

Kuva 13: Pressikuva Putous tv-sarjasta

Sui-Hing: What you like maybe twentyfive, fortyfive, sixtyfive!

Saariluoma: Sui-Hing kertoi juuri olevansa sopivan ikäinen. Sui-Hing mikä olet ammatiltasi.

Sui-Hing: Massage, very good price!

Saariluoma: Sui-Hing kertoi olevansa.. edullinen fysioterapeutti. Öö.. kuinka viihdyt Suomessa?

Sui-Hing: Very good! Don't worry be happy ending.

Saariluoma: Kiitoksia siinä meni (terveiset) Suomen kansalle annetaan aplodit: Sui-Hing!

Kuustosen hahmo puhuu huonoa englantia, pitää päässään mustaa peruukkia ja kukkapäähinettä. Hänellä on selässään keijumaiset siivet ja kantaa kädessään punaista lompakkoa. Asuvalinta on väriltään räikeän violetti ja kultainen. Päällä oleva toppimekko on matala ja huonosti istuva.

Seuraavissa jaksossa hahmo laulaa kisassa Bobby McFerryn vuonna 1988 julkaistun biisin Don't worry be happy. Hahmo laulaa kappaleen epäviereisesti ja nauraen: Don't worry be happy ending.

Sui-Hing tippui sketsihahmokilpailusta kolmantena.

Kilpailun finaalissa tippuneet hahmot palaavat vielä kerran tuotantokaudella Selviytyjät formaattia parodisoivaan hahmoneuvostoon. Osiossa haastatellaan pudonneita hahmoja, kuten Sui-Hingia. Sui-Hing kertoo, että on tehnyt paljon elokuvia Saksassa. Sui-Hing kertoo, että on ollut yli 40:nessä elokuvatuotannossa: "with lot of big guns and many happy endings".

lina Kuustonen voitti Putous esiintymisestään parhaan naisnäyttelijän Kultaisen Venlan.

Kuva 14: Kuvankaappaus Putous tv-sarjasta

Kuustonen esiintyi samana vuonna 2012 hyväntekeväisyysjärjestö Unicefin inserteissä, joissa Kuustonen puhuu Itä-Aasiaan, Vietnamiin vietävästä avusta.

Putouksen kyseinen toinen kausi keräsi Suomessa parhaillaan yli 1 250 000 katsojaa.

Putous voitti kaudesta Kultainen Venla palkinnon parhaasta komedia- ja sketsiohjelmasta.

Ilta-Sanomat julkaisi vuonna 2014 artikkelin, jossa luetteli Kuustosen Sui-Hing hahmon yhdeksi parhaista Sketsihahmo-kilpailun hahmoista.

Kuustonen on palannut esittämään hahmoa improvisaatiotehtävässä Putouksen 5. kaudella, jossa Kuustosen muut hahmot tapaavat Pattayalla Vaasankadulta tutun ystävänsä Sui-Hingin. Sui-Hing tarjoaa Jäbä Leissonille ja alaikäiselle Jani Petterille hierontaa. Stadin slangia puhuva Jäbä Leisson kutsuu Sui-Hingia Suikkariksi.

Iina Kuustosta pyydettiin haastattelua tähän opinnäytetyöhön. Iina Kuustonen kieltäytyi haastattelusta viitaten omaan kiireiseen aikatauluunsa.

3.4 Analyysi komedia- ja sketsihahmoista

Keskusteluun sananvapaudesta ja komediasta on ollut aina puheenaiheena, mutta se on lisääntynyt selvästi tämän vuosituhannen alussa osittain globaalistumisesta ja yhdenvertaisuuden tavoittelemisesta johtuen.

Poliittisesta korrektiudesta komediassa käytiin keskustelua myös Ylen Perjantai keskusteluohjelmassa, jossa stand-up koomikot puhuivat omista mielipiteistään mistä asioista saa ja ei saa tehdä vitsejä. Ohjelmassa mainitaan, että aika ja henkilön oma kokemus vaikuttavat suuresti, miten koomikon huumori kohdentuu yleisöön. Keskustelussa tulee myös ilmi, että komedian "säännöt" muuttuvat ajan kanssa ja tästä aiheesta jatkuvasti keskusteleminen ja toisten ymmärtäminen on tärkeää. Komedia nähdään keskustelussa harmaana alueena, jonka viiva liikkuu ajasta ja vitsin kertojasta riippuen. Keskustelussa viitataan myös, kuinka itsereflektointi voi saada ja jopa edesauttaa yhteiskunnan hyväksyntää, kun taas vähemmistöistä vitsailu saattaa nostaa kriittistä näkemystä kyseistä ryhmää kohtaan.

Rasismi on määritelty Unescon vuonna 1978 hyväksymän "Rotuja ja rotuennakkoluuloja koskevan julistuksen" mukaan käsityksenä siitä, että rodulliset tai etniset ryhmät jakautuvat arvoltaan parempiin ja huonompiin, mikä oikeuttaa alistamaan tai tuhoamaan muita huonommat ryhmät.

On noteerattavaa, että Suomen lailla ja tarkemmin sananvapaudella on tärkeä rooli siinä mitä saa ja mitä ei saa puhua. Tämä huomioon ottaen perustuslaillisesti ihmisarvon ja yhdenvertaisuuden turvaaminen voi olla syy rajoittaa sananvapautta.

Mielestäni Noriko ja Sui-Hing hahmot ovat selkeästi tiettyjä kansanryhmiä kohtaan suunnattuja hahmoja ja edustavat kuinka kyseiseen vähemmistöryhmään kuuluvat ihmiset ovat älyllisellä, ulkonäöllisellä ja ominaisuudellisella tasolla alempiarvoisia muuhun väestöön verrattuna.

Molemmat hahmot ovat formaateissa, joissa selvästi ulkopuoliset henkilöt, kuten yleisö tai haastattelun luonteesta tietämätön julkkis reagoi hahmon normaalista poikkeavaan luonteeseen. Hahmoissa toistuu tiedostamaton toiminta sekä kömpelyys. Molempien eleissä sekä pukeutumistyyleissä on huomattavissa selkeitä stereotyyppisiä viittauksia itämaiseen pukeutumiseen, vaikkakin asukokonaisuudet on valittu huonosti istuviksi ja hahmon naurettavuuden tukemiseksi. Eleet on tehty kömpelöiksi ja molempien ilmaisema huono kielitaito alleviivaa hahmojen älykkyystasoa. Hahmot on asetettu tilanteisiin jossa ne voidaan nähdä alempiarvoisina muihin ohjelman hahmoihin tai osallistujiin verrattuna.

Hahmojen maneereihin kuuluu hymyileminen ja nauraminen useissa tilanteissa. Tämä tapa korostaa hahmojen halua miellyttää, usein näissä ohjelmissa valkoista suomalaista. Sui-Hing hahmon tapauksessa ei ole kysymystäkään, etteikö hahmo olisi tarkoitettu olevan prostituoitu. Hahmo ei pysty tätä kuitenkaan selvästi ilmaisemaan, joten tästä kyvyttömyydestäkin tehdään vitsi.

Kuustosen sekä Mäenpään esittämät komediahahmot ovat rasistisuuden lisäksi naisten arvoa alentavia hahmoja, joiden tarkoituksena ei ole luoda komediaa itsereflektiosta. Nämä hahmot saattavat vahvistaa katsojassa tietynlaista ihmisryhmää kohtaan suunnattua rasistista stereotypiaa ja alentavaa rotuvihaa. Tuotannon ja käsikirjoittajien lisäksi näitä hahmoja on ylistänyt Venlaa ja Kulusta Venlaa edustava Draama- ja viihdetuomaristo, jonka antama arvostus näyttelijöitä kohtaan edustaa koko televisioalan hyväksyntää näitä hahmoja kohtaan.

4 Päätelmät ja mielipiteet

Moni opinnäytetyössä esitelty hahmo on käsikirjoituksellisesti tehty esittämään hahmoa, joka tavalla tai toisella vastakkain asettelee itämaisen ja länsimaaisen kulttuurin. Vastakkainasettelu nähdään ulkoisesti hahmojen kehonrakenteissa, pukeutumistyyliissä, ja ammateissa. Luonteenpiirteiltään aasialaiset hahmot olivat usein erilaisia älykkyydeltään, fyysisiltä kyvyiltään ja kiinnostuksen kohteiltaan muihin hahmoihin verrattuna. Yhdelläkään hahmolla ei myöskään ollut länsimaalaista nimeä, vaikka hahmo olisi ollut Suomen kansalainen. Tämä toistuva malli saattaa asettaa mallin, joka kertoo katsojalle, että aasialaisen näköinen ihminen on erilainen ja mahdollisilta ominaisuuksiltaan alempiarvoinen kuin länsimaalainen.

Haitallisia ja rasistisia stereotypioita ovat huono englannin kielen taito ja suuret hampaat. Monissa representaatioissa hahmot ovat luonteeltaan epätavallisen ystävällisiä, hyväksynnän hakuisia ja/tai tyhmiä. Sarjoissa toistuu myös lapselle puhumisen tapa aasialaisia ja aasilaistaustaisia kohtaan.

Listatuissa elokuvissa ja tv-sarjoissa esiintyvillä aasilaistaustaisilla hahmoilla ilmenee toistuvia palvelijan ammatteja. Hahmojen tarkoitus on joissain teoksissa palvella ja alistua "kantasuomalaisille" hahmoille. Tästä johtuen hahmot ovat yleensä tarjoilijoita, kokkeja, hierojia, vaimoja tai "mukavia" naisia. Pahimmissa tapauksissa varsinkin thaimaalaisten kohdalla hahmot esitetään prostituoidun roolissa. Yhtään hahmoa (Daisukea lukuunottamatta) ei nähty myöskään johto- tai esimiestehtävissä. Yhdenkään hahmon ei myöskään näytetty omistavan omaa asuntoa, autoa tai muuta merkittävää omaisuutta.

Negatiiviset aasialaiset karaktäärit ja rasistiset hahmot pohjautuvat osittain toisen maailmansodan aikaiseen Yhdysvaltalaiseen propagandaan, jossa japanilaiset esitetään raakoina muukalaisvihollisina. Tällaisia viittauksia voidaan löytää esimerkiksi tuon ajan elokuvista ja piirretyistä.

4.1 Mieliopide: Representaation puuttuminen

Suurin ja haitallisin representaatio on kuitenkin hyvän representaation puuttuminen.

Vaikka osassa listatuissa esimerkkitapauksissa esitetään aasialaishahmot paremmin kuin toisissa, näytetään jokainen hahmo omalla tavallaan ulkopuolisena suomalaisesta yhteiskunnasta. Useimmat aasialaisista tai aasialaistaustaisista hahmoista eivät olleet sopeutuneet osaksi suomalaista yhteiskuntaa kuin vasta mahdollisesti tarinan lopussa.

Taustatutkimuksen aikana käytiin läpi satoja elokuva ja tv-sarjoja ja aasialaisia sivuhahmoja löytyi vain vähän päälle kymmenen. Tutkimuksen aikana ei löytynyt yhtään suomalaista televisiodraamaa, jossa päähenkilö olisi ollut aasialainen tai aasialaistaustainen. Elokuville päähahmoksi voidaan laskea Mestari Chengin Cheng ja mahdollisesti Jade soturin Kai/Sentai, jonka aiempi inkarnaatio on aasialainen.

Niin sanotusti tavallisen aasialaistaustaisen hahmon puuttuminen tarinankerronnasta mystifioi ja alleviivaa aasialaisiin yhdistettyjä stereotyyppioita ihmisten mielikuvissa. Hahmoja ei mielletä liittä osaksi omaa ryhmää, jos esimerkkejä tällaisesta skenaariosta ei nähdä tai koeta. Elokuvat ja tv-sarjat ovat parhaimmillaan tällaisia kokemuksia. Hyvä representaatio voi auttaa ihmisiä normalisoimaan erilaisuutta ja laajentamaan diversiteetin hyväksymistä yhteiskunnassa.

Aasialaistaustaisena suomalaisena puolestaan on erittäin vaikeaa löytää itsensä näköistä hahmoa Suomessa. Hyvän roolimallin omaavia saman näköisiä hahmoja on puolestaan taas mahdotonta.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/336657/Valavaara_Sara.pdf?sequence=3&isAllowed=y

4.2 Mieliopide: Mitä olisi hyvä aasialaisten tai aasialaistaustaisten representaatio Suomessa?

Kun puhun hyvästä aasialaisesta representaatiosta, toivoisinko, että suomalainen elokuvatuotanto olisi täynnä lohikäärmeitä, kung fu mestareita ja anime tyylistä toimintaa? (No tavallaan joo, mutta olenkin subjektiivisesti enemmän toiminnan ystävä kuin melankolisen alkoholikulttuurin ihannoitsija).

Hyvällä representaatiolla toivoisin yhdenvertaisuutta. Vaikkapa hahmo, joka sattuisi olemaan aasialaisen näköinen olisi ihan tavallisesti osa rikostutkintatiimiä missä tahansa tuhannessa suomalaisessa nordic noir poliisisarjassa. Hahmo, joka työskentelee vaikkapa insinöörinä, asianajajana tai konsultaatiossa. Olisi ostanut asunnon Helsingin Ullanlinnasta ilman, että hänen aasialaistaustaisesta ulkonäöstään tehtäisiin sen koomin juonellista alleviivausta. Ja hei, mitä jos olisi tulevaisuudessa kansainvälisyyteen tähtäävällä tv-sarjalla päähahmo, joka olisi täysin aasialainen mutta puhuisi ja ymmärtäisi sujuvasti englantia.

Alleviivaankin tätä jo monesti, mutta elokuvien ja televisiosarjojen representaatioon (ja ihmisten yleiseen mielipiteeseen vähemmistöedustajasta) vaikuttaa se, miten vähemmistöä edustava hahmo näytetään kyseisessä tarinassa sekä minkälainen kuva hänestä on annettu aikaisemmin. Kumpikaan näistä asioista ei toteudu kovinkaan hyvin. Jopa pahempaa kuin rasistinen ja alentava komedia hahmo aasialaistaustaisten representaatiolle on tehnyt hallaa kyseisen vähemmistön näkymättömyys.

Hyvä representaatio on: Yhdenvertainen hahmo ja itsereflektioiva ongelmia.

Huono representaatio on: Yakuza/ninja-yhteys, nimittely pokemoniksi, eksoottisuudella nimittely, valkoinen näyttelijä tekemässä yellowfacea, kung-fu parta, prostituutio, palveluammatti, vähempi älykkyys tai liika miellyttäminen.

Ja tärkeimpänä oletettu ulkopuolisuus.

4.3 Mieliopide: Kirjoittajan oma kokemus

Seuraavaksi kerron omasta henkilökohtaisesta kokemuksestani ja miksi otin opinnäytetyöhöni kriittisen kuvan tarkastellessani varsinkin aasialaistaustaisten representaatiota.

Jo ensimmäisestä tarhapäivästäni ymmärsin, etten näyttänyt samalta kuin muut. Olin syntynyt samassa kaupungissa kuin kaikki muutkin hiekkalaatikolla, mutten osannut vastata kysymykseen: "miks sä näytät toltta?". Olin erilainen. Jotain mitä muut eivät olleet nähneet.

Kaipasin itselleni peiliä. Hahmoa, joka voisin olla. Sellaista ei kuitenkaan missään tv-sarjassa tai leffassa ollut. En halunnut olla parista annetusta vaihtoehdosta nyhveröinen animea rakastava ulkopuolinen vaihto-opiskelija, joka pyörtyy saunaan tai itseään Pattayalla myyvä prostituoitu. Mitä muita vaihtoehtoja oli? Lapsena siihen oli vaikea löytää vastausta. Asiaa on myös kokoajan vähätelty, niinkuin vähäteltiin myös tätä opinnäytetyötä kirjoittaessa.

Huono ja olematon representaatio peilaantui minussa erittäin huonona itsetuntona. Kuka edes olin? Minulta kysyttiin usein, että minkälaista siellä Thaimaassa on ja millaista teillä on kotona. Lapsuudessani kerkesin viettää kaksi parin viikon lomamatkaa Thaimaassa. Tämän lisäksi minulla ei ollut minkäänlaista ymmärrystä thaimaalaiseen kieleen tai kulttuuriin. Asuin lapsuuteni rintamamiestalossa syöden ruskeakastiketta ja perunoita. Silti ensioletus minusta oli mystisen eksoottinen ja aina ulkopuolinen. Tämä oletus oli myös minulla itsestäni.

Itsereflektioni lisäksi television luoma mystinen tai yksiulotteinen käsitys aasialaisista näkyi myös muiden suhteessa minuun. Ulkomuotoni toi ihmisille mieleen draamasarjojen luoman erilaisuuden hankaluuden, johon kanssa lapset ja heidän vanhempansa eivät halunneet yhdistää itseään.

Mihin ryhmään sitten kuului? En ainakaan suomalaisiin se nyt oli tehty jo tarhassa selväksi. Thaimaalaisiin? Mitä ne ees teki tai oli? En saanut siihen vastausta.

Ohjelmat ja elokuvat ovat osa lähes kaikkien suomalaisten päivittäistä rutiinia ja esimerkiksi yli miljoona ihmistä istuu enemmän viikossa Pihlajakadulla kuin äitinsä kanssa puhelimesta. Tarinoissa peilaamme itseämme ja toisiamme hahmoin, joita verkkokalvoillemme syötetään. Ihmisinä olemme yksinkertaisia hahmoja ja luemme yhtäläisyyksiä ja oletuksia kanssa ihmisistämme oikeassa elämässä ja elokuvakokemuksen luomassa fiktiivisessä tarinamaailmassa. Tietämättömyys ja erinäköisten ihmisten esille tuomatta jättäminen vieraannuttaa ihmiset ajattelemaan rasistisia stereotyyppioita ja mielikuvia.

Osa opinnäytetyöni ajatuksista on minun omia mielipiteitäni, jotka koostuvat omasta kokemuksestani, joka ei ole samanlainen kuin monen muun tarinankertojan. Toiveeni on, että aiheesta heräisi kaikilla mielipiteitä ja keskustelua. Mielipiteitä ihmisiltä, jotka ovat viisaampia asiassa kuin minä. Ihmisiltä, joilla on eri mielipiteitä asiasta. Ihmisiltä, joilla ei ole mielipiteitä asiasta. Ihmisiltä, jotka ovat vastuussa tuotannoista ja tarinoista. Rahoittajilta, tuottajilta, ohjaajilta, yhtiöiltä ja näyttelijöiltä. Tulevaisuuden tekijöiltä ja normien rikkojilta. Pakeneminen ja kieltäminen on pienisieluista. Asioiden kohtaaminen ja virheistä oppiminen on vastuullista ja kasvattavaa.

Audiovisuaalinen tarinankerronta on taiteen muoto joka muiden taiteiden tapaan ei edellytä minkäänlaisia raameja. Oikeanlaisen representaation ja diversiteetin yhdistäminen on haastavaa. Se on uusi aihe käsitellä sekä toteuttaa. Aiheelle ei löydy tällä hetkellä tai ehkä koskaan valmista muottia tai ohjekirjaa. Tällä hetkellä kuitenkin asioiden parantamista ei ole tehty ainakaan liikaa. Asiat selkenevät keskustelemalla ja yrittämällä, sekä vanhasta oppimalla.

Oma persoonamme ja hahmomme rakentuu usein siitä, mitä me näemme, miten meidät nähdään ja miten meidät on nähty. Ihmisinä haluamme näkyä ja tulla nähdyiksi. Audiovisuaalinen tarinankerronta on kaunis muoto kokea ja nähdä kauneutta meissä kaikissa.

Lähteet

Airola, Laura 2021. Pandemia kiihdytti rasismia aasialaisia kohtaan, mutta populaari-kulttuuri on ruokkinut sitä jo kauan: ”Suomessa aasialaiset on esitetty vähäälyisinä seksityöläisinä tai rahanahneina vaimoina” [Helsingin Sanomat verkkoartikkeli]. Viitattu: 12.12.2021

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000007887186.html>

Jadesoturi, 2006, Ohj. Antti-Jussi Annila, Blind Spot Pictures, Ensi-ilta: 13.10.2006

Karkurit, Jakso 4: Ghost, 2021, Ohj. Saara Cantell, Yellow Film & TV, Esitetty 11. helmikuuta 2021, MTV

Kiinalainen juttu, 1992, Pikku kakkonen, YLE, Esitetty 1992, YLE TV1

Mestari Cheng, 2019, Ohj. Mika Kaurismäki, Mariana Films, Ensi-ilta: 27.9.2019

Iloisia aikoja Mielensäpahoittaja , 2018, Ohj Tiina Lymi, Solar Films, Ensi-ilta: 24.8.2018.

Perjantai, Kuka saa nauraa ja mille?, 2019, Ohj. Mikko Uusitalo, Yle Uutis- ja ajankohtaistoiminta, Esitetty: 26.4.2019, YLE TV1

Nieminen, Milja 2021, Diversiteetin kehittäminen kotimaisten elokuvien ja Tv-sarjojen roolituksessa. Opinnäytetyö. Medianomi. Elokuva ja televisio. Helsinki: Metropolian ammattikorkeakoulu. Viitattu 12.12.2021.

[https://apfi.fi/wp-](https://apfi.fi/wp-content/uploads/Opinna%CC%88ytetyo%CC%88_Milja_Nieminen-3.pdf)

[content/uploads/Opinna%CC%88ytetyo%CC%88_Milja_Nieminen-3.pdf](https://apfi.fi/wp-content/uploads/Opinna%CC%88ytetyo%CC%88_Milja_Nieminen-3.pdf)

Noriko Show, 2004, Ohj. Jens Helin, Metronome Finland, , Esitetty: 7.3.2004 – 7.11.2007, SubTV

Nörtti: Dragonslayer666, Ohj. Aleksis Delikouras, Dionysos Films Esitetty: 6.10.2017, Yle TV2

Putous, Kausi 2, 2011, Ohj. Petteri Summanen, StoryOf, Esitetty: 8.1.2011, Mtv3

Salatut elämät, Fremantle Media, Esitetty: 25.1.1999 asti, Mtv3

Vares: Yksityisetsivä, 2004, Ohj. Aleksi Mäkelä, Solar Films, Ensi-ilta: 23.7.2004

Wikipedia: Mae Lehto, Viitattu: 5.1.2022
https://fi.wikipedia.org/wiki/Mae_Lehto

Wikipedia: Noriko Show, Viitattu 12.12.2022
https://fi.wikipedia.org/wiki/Noriko_Show

Wikipedia: Tung Bui, Viitattu: 5.1.2022
https://fi.wikipedia.org/wiki/Tung_Bui

Wikipedia: Putous, Viitattu 14.12.2022
<https://fi.wikipedia.org/wiki/Putous>

Kuvalähteet:

Kuva 1: Yle, Kiinalainen juttu, 1992, Pikku kakkonen, YLE, Esitetty 1992, YLE TV1 Käsikirjoittajat: Kaija Kohonen, Ola Tuominen, Minna Rinne-Laturi, Mari Skogberg, Ritva Tuominen.

Kuvat 2 & 3: Kuvakaappaukset elokuvasta: Mestari Cheng, 2019, Ohj. Mika Kaurismäki, Mariana Films, Ensi-ilta: 27.9.2019

Kuvat 4 & 5: Kuvakaappaukset elokuvasta: Jadesoturi, 2006, Ohj. Antti-Jussi Annala, Blind Spot Pictures, Ensi-ilta: 13.10.2006

Kuva 6: Kuvakaappaukset tv-sarjasta: Nörtti: Dragonslayer666, Ohj. Aleksis Delikouras, Dionysos Films Esitetty: 6.10.2017, Yle TV2

Kuva 7: Kuvankaappaukset tv-sarjasta: Karkurit, Jakso 4: Ghost, 2021, Ohj. Saara Cantell, Yellow Film & TV, Esitetty 11. helmikuuta 2021, MTV

Kuvat 8 & 9: Kuvankaappaukset tv-sarjasta: Salatut elämät, Fremantle Media, Esitetty: 25.1.1999 asti, Mtv3

Kuva 10: Kuvankaappaukset elokuvasta: Vares: Yksityisetsivä, 2004, Ohj. Aleksis Mäkelä, Solar Films, Ensi-ilta: 23.7.2004

Kuva 11: Kuvankaappaukset elokuvasta: Iloisia aikoja Mielenpähoittaja , 2018, Ohj Tiina Lymi, Solar Films, Ensi-ilta: 24.8.2018.

Kuva 12: Pressikuva tv-sarjasta: Noriko Show, 2004, Ohj. Jens Helin, Metronome Finland, , Esitetty: 7.3.2004 – 7.11.2007, SubTV

Kuva 13: Pressikuva tv-sarjasta: Putous, Kausi 2, 2011, Ohj, Petteri Summanen, StoryOf, Esitetty: 8.1.2011, Mtv3

Kuva 14: Kuvankaappaus tv-sarjasta: Putous, Kausi 2, 2011, Ohj, Petteri Summanen, StoryOf, Esitetty: 8.1.2011, Mtv3